

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAN
 Helyben házhoz hozva Vidékre postán adóztatva.
 Egész évre 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyes számai ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Sallógyi Dezső-utca 5. Telefoni: 2-63.

A szerkesztőség kérésre olt- Előfizetők és hirdetések
 sajtóadójára nem adóztat. kiadóhivatalhoz intézendők.

Károlyi Mihály ideiglenes köztársasági elnök üzenete a magyar néphez.

„Az igazság utban van“

Budapest, február 3. (Saját tudósítónktól.) A Magyarország mai számában Károlyi Mihály a köztársaság ideiglenes elnöke vezércikket írt, a melyben többek között a következőket mondja:

— A háborút elvesztettük. Bizonyos volt, hogy meg sem nyerhetjük az egész világ ellen való harcunkat, mégis folytatták. A bűnös, gonosz politikások és a katonák politikája következményeinek most Magyarország is szenvedő részese.

— A jövő a megértésé, a pacifizmusé és a népek szövetségéje. Ma-

gyarországnak olyan politikát kell követni, hogy Wilson politikájának győzelmében Magyarország is osztozzék.

— Az antant ellen való esztelen háború politikájához bennünket is oda kötöttek, ezért e politika bukása a mi bukásunkat is jelentette. Most azt akarjuk, hogy Magyarország kösse oda magát a művelt nyugati demokrácia politikájához, kösse sorsát Wilsonhoz, hogy Wilson és a nyugati demokrácia győzelmében Magyarország is megtalálja a maga győzelmét.

— Azt üzenem tehát az egész magyar népnek, azt üzenem első sorban

a megszállt területek földözött, kegyetlenül megalázott, meggyalázott, megkínzott, szenvedő honpolgárainak, hogy ne féljenek, mi nem fogjuk őket elhagyni soha, hogy szívünk minden dobbanása az övék. Ne értsék félre a mi béketörekvésünket, ne értsék félre azt a tényt, hogy mi pusztán a jogra és igazságra építünk.

Az a martirumok, a kálvária, amelyet most meg kell járnunk, megváltója lesz a magyarságnak. Az igazság utban van!

A románok beássák magukat Kissebes mögött.

Nemcsak a katonai források, hanem a beérkező magánjelentések is mind határozottabban megerősítik azt az új szituációt, hogy

a románok mozdulatlansága kezdi felvenni a pozíció harc átkos jellegét.

Megerősítenek kiugró sziklákat, várszerűen rendezik be a vidéken uralkodó magaslatok csúcsait, ágyukat építenek be, apró fedezőket eszkábálnak és állandó tűzértségi nyugtalanítással igyekeznek azt a hitet kelteni, hogy többet egy lépéssel sem mennek hátrafelé.

A román állások mögött folyó lázas tevékenységet különösen a tűzértségi megligeyelők tartják állandóan szemmel. De beszámolóinkról lentebb cikkünk is, amelyből nyíltan látni a románok időszerűtlen szándékát.

Csapatunk fokozottabb mértékben tartózkodnak a provokatív fellépéstől és tisztán felderítésre szorítkoznak. A pozíció harc kialakulását nem lehet komoly veszedelemnek minősíteni, mert ehhez nagy felkészültség, gazdag nyersanyag és főleg az entente beleegyezése szükséges.

Ez azonban késik is, hihetőleg el is marad. Addig pedig folyni fognak a járőrharok, amelyekről a következő hivatalos jelentések számolnak be:

Nagyvárad, febr. 2. A megrongált vasutvonal helyreállítására előre tolt pánclvonatunkat az ellenség ismét erős géppuska és gyalogsági tüzzel fogadta.

Az éj folyamán egyik tábori őrsünk ellen intézett támadást, gyalogsági tüzzel vertünk vissza.

Február 2-án délelőtt az ellenség

mintegy 25 gránát és srappell lövést adott le Csucsá és Nagysebes között lévő állásainkra.

Veszteségünk nem volt.

A hétfői jelentés így szól:

Nagyvárad, febr. 3. Tegnap délután a nagyváradi tűzértségi egy felderítő járőre eredményesen derített fel Sebesvár felé, az alkalomból egy ellen-

Merész fölfedezés a kissebesi hegyeken.

A körösvölgyi csapatok éléről és egy bravuros vállalkozásáról a következő érdekes katonai riport számol be:

A nagyváradi Katonatanács elnöke Brunner Mihály százados a nagyváradi tűzértségi pótkerétparancsnokával febr. 2-án a katonai érdekek iránt állandóan lelkesedő vasúti állomásőrök Butyka Lajos szives és előzékeny közbenjárásával külön vonaton kiutaztak a Schröder löve százados ezredparancsnoksága alatt a románok ellen harcoló és állásban levő ütegek megtekintésére.

Az általános benyomás, midőn Csucsára értek, épen olyan volt, mintha nem is harctér lenne. Az itt ott elhalasztó lövések és az ott szokatlan katonai járőrök mozgásaitól alig lehet arra következtetni, hogy harcok folynak, melyet a félrevezetett románok provokáltak az őket megértő és felszabadító magyar testvérek ellen.

Schröder százados ezredparancsnok a legnagyobb előzékenységgel fogadta vendég bajtársait, s tisztjével együtt körutra vitte őket az ütegekhez és a cserék tűzértségi lakóhelyiségeibe. Mindenütt példás rend és megértett erkölcsi fegyelm. Az őrszemek tisztelgnek a leadják jelentéseiket. A századosparancsnok, midőn a szobába lépünk, „vigyázz“ t vezényelnek, az őrszem katonák helyeikről felugranak és tisztelgnek. Mindez azonban nem a régi fegyelmre vezethető

séges járőri puskatűzzel agrasztott szét.

A románok Kissebesnél egy vasúti áterest robbantottak fel. A 42. számú őrháznál a síneket helyreállították.

Ma délelőtt egy felderítő járőrünk Kissebes déli szegélyéig nyomult előre.

Az ellenség zöme állítólag Sebesvárnál van.

Veszteségünk nincs.

vissza, hanem a tisztok iránti megbecsülésre és szeretetre. Tiszt és katonák mint bajtárs olvadnak össze, nincs ellentét, nincs bizalmatlanság. Mint egy család, úgy élnek derék tűzereink a csúcsai állásokon.

Vidám beszélgetés közben telt az idő, melyből csak egy hiányzott, a jó váradi harc ennek a katonák igen élénk kifejezést is adtak.

Az asztalnál ülve mesélték el harci ténykedéseiket, melyeket a beérkező jelentések megerősítettek. Hogy a nagyváradiak kímélik a derék, már régen harcban álló székely testvéreiket, folyó hó 2-án Lefkovich, Godán főhadnagyok és Varró hadnagy vezetése alatt kézi fegyverrel, ágyuk nélkül egy nagyobb járőr erőszakos felderítésre indult Kissebes felé ellenséges gépfegyver és ágyúállások felderítése végett. Előrenyomultak egészen a Nagysebestől nyugatra fekvő magaslatokra. Majd, miután ott ellenséget nem találtak, átkeltek a Dragán-patakon és Nagysebes községet átkeltek. Itt sem találván ellenállásra, előre nyomultak keleti irányba és a Kissebestől nyugatra fekvő fensík déli részét megszállták. Itt akadtak egy 20-25 fősől álló csapatra s miután ezek a mi járőrünk ellen támadólag léptek fel, a mi járőrünk felfejlődött és kézi fegyver tüzéssel az ellenségnek veszteséget okozva, azt megszalasztotta. A járőr felfedezett 2 gépfegyver-

állást és a tűzraji állást. Dacára a három oldalról kapott kő- és gépfegyver tüznek, járőrünk veszteség nélkül vonult be.

Katonáink sokszor emlegetik a nagyváradi négyeseket s annak a véleményüknek azt a kifejezést, hogy amennyiben azok is kint volnának, már régen Kolozsvár utcáit taposhatnák.

A katonák életmozgásukkal és elhelyezkedésükkel teljes mérvben megvannak elégedve. Panasz nem hagyja el ajkukat.

Nem is csoda, hiszen a család apraja-

nagyja rendfokozatra való tekintet nélkül együtt van jobban és rosszban, tudják jól, hogy velük van Nagyvárad szeretete. Csak arra kéri Nagyváradot, hogy abból a meleg szeretetből egy kis testi meleg szeretetet, bőr és sisóruha alakjában küldjön neki, mert hisz Csucsá felé hideg idők járnak. Meg vagyunk győződve, hogy Nagyvárad közönsége sietni fog darék tűzraji kérését támogatni és mihamarabb megtelik a pótütegél felállított gyűjtőhely szeretetadó-mányokkal.

Dr Krüger Aladárt Fugyivásárhelyen letartóztatták.

Vasárnap délelőtt 11 órakor Fugyivásárhelyen, a katolikus iskola udvarán a felfelkeresztény lakossága népgyűlést tartott. A gyűlésre meghívták Nagyváradról dr Krüger Aladárt, a keresztény szocializmus régi előharcosát is. Krüger el is ment, de a gyűlés nyugodt lefolyását megakadályozták az ugyancsak Nagyváradról kiszállított szociáldemokraták. Valaki ugyanis azt telefonozta Fugyivásárhelyről a nagyváradi Munkástanácsnak, hogy Krüger Aladár ellenforradalmi agitációt fejt ki. A Munkástanács abban a hitben, hogy tényleg ellenforradalmi mozgalom van, kiküldte Gábor Dezsőt és több munkást egy teherautón, hogy akadályozzák meg az agitációt.

Javában folyt a gyűlés, éppen Krüger Aladár beszélt, amikor a szociálisták megérkeztek. A történelmi hűség kedvéért megjegyezzük, hogy Gábor és a többiek végig hallgatták a beszédet és utána, mikor a beszéd nagy éljenzéssel véget ért, Gábor Dezső emelkedett szólásra. Dr Krüger Aladár ur így mondja el az esetet. Gábor beszéde alatt a váradi munkások és a fugyiak egy kis része ellenséges magatartást kezdtek Krüger és Szabó Imre katolikus káplánnal szemben tanúsítani. Azok az érvek, amelyeket Gábor Dezső felsorakoztatott, ha nem is voltak minden tekintetben a jelenlegi izgalmas hangulatban helyénvalók, teljesen Krügerék ellen fordította a keresztény szocializmusról meggyőződött tömeg hangulatát. Azok, akik az előbb még éljeneztek, most a váradiak erőlyes és fenyegető fellépésétől megijedtek és kikartak tódulni a kapun. A kijáratot azonban elállították. Dr Krüger és Szabó Imre látva a tulmultust, jelenlétükkel nem akarták még jobban felizgatni a kedélyeket, kocsira ültek és elakartak hajtatni.

A gyűlésen katonák is voltak jelen. — Amikor ezek észrevették Krügerék távozását, hárman lóra kaptak, utána vágatnak és mint foglyot visszazárolták őket a gyűlés színhelyére. Délutánig tartották ott dr Krüger és Szabó Imre káplánt. Délután teherautóba behozták Nagyváradra és a Szent-László téren szabadon bocsátották őket.

A gyűlésen való részvételét és az azon történeti incidenst dr Krüger Aladár a következőkben mondja el:

Hetekkel ezelőtt hallottam róla, hogy a fugyivásárhelyi kath. és ref. magyarok szeretnék, ha valamelyik vasárnap beszédet tartanék nekik a keresztény szocializmusról. Mult héten Szabó Imre főisztelelő ur, váradelencei káplán, aki vasárnaponként ki szokott járni Fugyivásárhelyre misézni, értesített róla, hogy vasárnap d. e. 11 órakor lenne a népgyűlés, amelyre szónoknak engem kértek fel. Megvallom, eleinte gondolkodtam, elvállaljam-e a beszéd megtartását.

Ki is fejeztem abbeli aggodalmamat, hogy esetleg megzavarhatják a népgyűlést. Megnyugtattak azonban, hogy Fugyivásárhely jőzön népe rendbontásra nem kapható. Aztán közbejött a nagyváradi kommunista gyűlés is. Gondoltam, ha a kommunistáknak szabad gyűlést tartani, akkor talán a keresztényszocialista gyűlés sem lesz lehetetlenség. Kimentem hát vasárnap Fugyivásárhelyre.

A gyűlést a kath. iskola udvarán tartották meg. Elénekeltek a Himnuszot, aztán Nagy Gedeon ref. lelkes szép megnyitót beszédre vázolván a mai nehéz időket, felkért a beszéd megtartására. A gyűlésen katolikusok és reformátusok vegyesen vettek részt. Én a keresztényszocialista hivatalos programot fejtettem ki, rámutatva arra, hogy a keresztényszocialista párt nem felekezeti párt, annak elveti a vallásos szók is elfogadhatják, rámutattam arra, hogy keresztényszocialis program a földművesek érdekeinek megfelelőbb, mint a szociáldemokratáké, mert a keresztényszocialis programnak ezt a részét nyilván gyakorlati gondok készítették az élet ismerete alapján. Rávilágítottam arra, hogy a keresztényszocialisták a tulajdon elvnek alapján állanak, a szövetségi eszmét pártolják stb. Végül a két leglényesebb különbségre mutattam rá: a szociáldemokrata program, mint azt idéztél és a legutóbbi Kunfi féle nyilatkozattal is bizonyítottam, a vallásosítást ki akarja küszöbölni az iskolából és ellensége a hitfelhozaték elhatárolási szabadságának, míg a keresztényszocialista program a vallás-erkölcs alapján áll. A szociáldemokrata program végül a házassági elválasztás megkönnyítése által a házasság intézményét is veszélyezteti, ami a kor. szoc. programnál mintha még a beszédet a fugyivásárhelyiek nagy helyesléssel és éljenzéssel fogadták.

Következett volna egy fugyivásárhelyi gazda felszólalása. Ekkorra azonban váratlanul idegenek tódultak be az udvarra, köztük az emelvényre lépett Gábor elvtárs és cáfoló beszédbe kezdett. A beszédre magára nem emlékszem, mert a zajban nem sokat hallottam belőle, volt benne szó a esuházokról, a Tiszánálról, arról hogy engem eltiltottak a Tiszánálba való irástól (eszembe jutott az 1918. II. népiórány a sajtószabadságról) stb. Vége lett a rendnek. Néhány fugyivásárhelyi szociálista is szó sem helyezett neki, a többiek abcugoltak, úgy hogy az emberek a megzavart gyűlésről oszlatózni kezdtek. Valaki azt mondotta, hogy innen pedig a kapun sanki ki nem megy! A kapu felé tekintettem és láttam, hogy nagyváradi fiatal emberek özönlének be. Autóval érkeztek, nyomban utánuk vagy velük, már nem emlékszem biztosan, kocsikon és autón katonák jöttek, az autón géppuskával, velük három lovas katona is. A gyűlésnek egyszerre vége lett, mindenki a kapuhoz tódult és is kimentem Szabó főisztelelő úrral. Kint egyszerre köböz kaptak a nagyváradiak. Kiabáltak, fegyvert szedtek, megint fenyegettek és lármáztak. Előleket hallottunk:

- Előforradalmárok!
- Fel kellene kasztni őket!
- Itélien föötte a nép!

— A Munkástanács elé velük!

Mikor egy kicsit kifogytak a szóból, megkérdeztem, van-e köztük, akivel komolyan lehet beszélni. Egy katona előállott, annak megmagyaráztam, hogy békés gyűlésről volt szó, csakhamar előjött Gábor elvtárs is, röviden kihallgatott mindkettőnk, aztán kijelentette, hogy szabadok vagyunk, meherünk, ahova tetszik. Felültünk megint a kocsinkra és hogy a tömeget kikerüljük, egy mellékutca felé hajtottunk, hogy a Körösön át az olasz úton térjünk haza. Egy kilométert sem haladtunk, mikor a három lovas katona utánuk vágatott és egy revolverlövéllyel figyelmeztetve, megállított. A kocsival vissza kellett fordulnunk, az utcán pedig a nagyváradi kirándulók vártak ránk s amint megláttak bennünket, köveket vettek föl, hogy azzal fogadjanak minket, ha odaérkezünk. Ezeket a lovaskatonákat azzal csitították le, hogy bizzanak csak mindezt rájuk. Így a megkövezés elmaradt. Később leváltottak a kocsiról, azt elküldték, a három lovas pedig bennünket, mint foglyokat vitt vissza a templom előtti térre. Mielőtt elindultunk volna, a zsebembe nyúltam a kis pipánért. Egyik katona revolvert kapott elő és rám ordított, hogy talán revolver van nálad? Megnyugtattam, hogy teljesen fegyvertelen és védetlen vagyok. A bekisézés közben a katonák közül kettő folyton a legsértőbb kifejezésekkel traktált bennünket. Így bízattak bennünket:

— Ugy kell bánni velük, mint Oroszországban csináltuk!

— Majd ellátjuk ezeknek a baját!

— Közveszélyes izgatók!

Erre egy kissé elmosolyodtam. — Hát mi lennünk az izgatók. Kivált szegény Szabó Imre, a világ legszelidebb embere, aki a gyűlésen csak mint hallgató volt jelen. — És én is izgató lettem, mert a vallás védelmére szót mertem emelni. A durva kifakadások egymást érték, úgy, hogy igazán nagy önuralomra volt szükség, hogy eltűrjük a sértegetéseket csöndes pipaszó mellett. Így értünk vissza az autókhoz, ahol kijelentették, hogy le vagyok tartóztatva. Később Szabót elbocsátották, én egyedül maradtam a teherautón, géppuska, kézigranátok és töltött fegyveres katonák őrzete alatt. Ezek másként bántak velem, mint a lovasok. Semmi sértő szót nem hallottam tőlük; úgy viselkedtek, mint tisztességes emberek.

Órák teltek el így. Sejtettem, hogy családom aggodik érttem s ezért egy közszobai lakost megkértem, telefonáljon haza feleségemnek, hogy nincs semmi bajom, jól érzem magamat (nem mindenkinek kívánok hasonló jó érzéseket). Dél régen elmúlt. Egyik derék, jószívű községi lányka — áda meg az isten érte — végre megszánt és egy kis annivalót hozott. Később megengedték, hogy az autóról leszálljak és fázó tagjaimat egy kissé mozgással felmelegítek. Úgy három óra tájt az éhségtől, szomjúságtól, hidegtől és fáradtságtól teljesen ki voltam merülve. Ekkor találkoztam a Sternberg-féle malom derék főnőjével, aki megajánlta és behívott magához pihenni. Megengedék, de csak fegyveres őrzet alatt. Később Sternberg Lázár malomtulajdonos családja hívott be, természetesen oda is fegyveres őrzet alatt men em. Kaptam megint egy kis frissítőt, attól erőre kaptam, majd félénny után ült az indulás órája. Addig ugyanis a katonák valami fegyverek után kutattak Fugyivásárhelyen és Alpáron, rájuk kellett vánom.

Gábor Dezső, egy hadnagy és két fegyveres katona kíséretében jöttem haza Nagyváradra, ahol a Zódfa-utcán aztán szabadon bocsátottak.

Itthon családom a legnagyobb izgatottsággal várt. Amint az első hír megérkezett Fugyivásárhelyről elfogatásomról, feleségem öcsém, sógorom és néhány jóbarátom minden ma illetékes helyet megmozgattak, hogy kiszabadítsanak. Katz Béla

kormánybiztos személyesen nyugtatta meg telefonon nőmet, hogy semmi bántó dóm nem lesz. Ellenben egy másik, ma illetékes helyen sógornőmet következőkkel biztatták, mikor felőlem kérdezősködni mert: — Mit? Azt az embert fel kell akasztani! Fel is fogom akasztatni!

Ezek után elolvastam az 1919 évi III. néptörvény 1. §-át, mely így szól: „Az egyesülés és gyűlés joga mindenkit megillet.”

Én már tudom, hogy kit hogyan illet meg.

A vár a városé lesz.

A hadügyminiszter leirata.

A katonai leszerelés után fokozottabb mértékben mutatkozott Nagyváradon a lakásválság; a leszerelt katonák és azok családjai részére lakásról kellett gondoskodni. Mivel a városban egyáltalán nem volt üres lakás, a hatóság kérte a hadügyminisztert, hogy a katonaságtól felszabadult régi vár épületének egy részét bocsássa a városnak, hogy azokat kellő átalakítással lakásoknak, ipari műhelyeknek bocsássa át.

A hadügyminiszter táviratban tudatta Nagyvárad városával, hogy a várnak a katonaság által nem igényelt részét a kért célokra átengedi a városnak.

A miniszter engedélye alapján Nagyvárad városa az épületek helyiségeit átalakította s mintegy 200 iparos és munkás részére átbocsátotta.

A vár végleges átbocsátása iránti kérelemre nézve a miniszter ezuttal nem nyilatkozott.

Tegnap azután megérkezett a hadügyminiszterium leirata, amelyben részletesebben nyilatkozik a vár átbocsátásának kérdésében.

A miniszterium kijelenti leiratában, hogy a várban a katonaság céljaira nem szükségesek a város kezelésében lakások és közműhelyek céljaira való átengedése egyelőre ideiglenesnek tekintendő. Ez idő alatt a katonasággal szemben semmi ellenszolgáltatás nem teljesítendő, a tartozás és átalakítás költségei azonban a várost terhelik. A lakások bértösszege ezen munkálatok kiadásainak fedezésére fordítandók.

Ha a magyar hadsereg szervezeti állományának és béke haderejének végleges megállapítása után az ideiglenesen átengedett helyiségek és a vár egész épületei lakóanyag céljaira nem lesznek szükségesek, a vár végleges átengedését kiállításba helyezi a miniszter.

E szerint kiállítás van arra, hogy a vár egész épülete Nagyvárad város tulajdona lesz.

Az új alakulásban előreláthatólag nem lesz Nagyváradon annyi katonaság, hogy a nagy számú és óriási laktanyák mellett a vár elavult épületére is szükség legyen, mert a katonaság részére elsősorban is az újabb, modern laktanyákat veszi igénybe.

Ha pedig a vár óriási területeivel a város tulajdonába kerül, igen szép spekulatív nyílik meg ezen városrész kifejlődésére,

A magyar kormányt felszólítják a béketárgyaláson való részvételre.

Budapest, február 3. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Teljesen megbízható értesülés szerint a magyar kormányt legközelebb felszólítják, hogy küldje el megbízottait a béketárgyalásra.

A hegyiek sérelme

A kormánybiztoshoz és a polgármesterhez mennek jogorvoslatért. A sérelmes bortörvény hatályon kívül helyezését kérik a pénzügyminisztertől.

A hegyközség vasárnapi gyűlésében fölfakadt Nagyvárad városának egy régóta mérges és elhanyagolt kelevénye: a hegyvételes elhanyagolása, amely pedig súlyos ezrekkel járul hozzá Nagyvárad város háztartásához és nagymennyiségű élelmiszerekkel és élvezeti cikkkel látja el egész asztalodon keresztül a város százezerre rugó közönségét. A harcból hazatért gazdák keserűsége és elégedetlensége a gyűlést megelőzőleg igen súlyos és elítélő szavakban nyilatkozott meg és kiméletlen támadásra készültek a vezetőség ellen. Bodnár János törkölymerőheli szőlőtulajdonos azonban elvállalta, hogy békés uton érvényt szerez a jogos követeléseknek, amelyeket a gazdák kívánsága alapján pontokba foglalt s ezzel elejét vette egy kellemetlen kirobbanásnak.

Az egész gyűlés különben a forradalom jegyében folyt le, amennyiben a választmány küldött tagjai helyére munkás szőlősgazdákat delegáltak s igen éles hangon követelték a szavazásnál az eddig divott pluralista szavazójog megszüntetését.

Székely Sándor a hegyközség elnöke 11 órakor nyitotta meg a gyűlést, amely a körgyűlések szokott tempójában folyt a választmány újjáalakításáig. Csöndben hallgatták meg a választmány évi jelentését a melyet dr. Dozspoly Dávid jegyző terjesztett gondos összeállításban elő, majd a szám-

vizsgáló-bizottság jelentését vették tudomásul.

Mikor a választmány újjáalakítására került a sor, kitört a zaj s erőiesen követelték, hogy a régi helyett, akik elég soká vezették az ügyeket, munkás szőlősgazdákat válasszarak meg. Az elnök öt perc szünetet rendelt el, ezalatt összeállították a névsort s javasolták, hogy a kilépők helyébe Varga Mihály, Czina György, Bányai István, Haslinger János, Pápai József, Bodnár János, Tabéry Ármán és Jelinek Géza válasszassanak meg. Ezt a névsort egyetlen tag kivételével el is fogadták, ez azonban titkos szavazást követelt s ezért az elnök új körgyűlés egybehívását rendelte el.

Ezután Bodnár János könyvtárigazgató terjesztette elő zugó tetszés közben a hegyi lakók sérelmét. A körgyűlés egyhangú határozattal tette magáévá a bajok orvoslását. A hegyek kérelme a következő:

1. Kívánják az összes hegyi utaknak olyan mérvű megjavítását, hogy azok kocsi és gyalogszerrel egyaránt járhatók legyenek.

2. Követelik a négy állami iskola sürgős felépítését.

3. Kívánják a hegybírói állásnak hegyi kapitányi állássá való átszervezését és hegyi lovasrendőrség felállítását.

4. Kívánják a postai küldemények hához való szállítását.

5. Követelik a szőlőültvény telep visszaállítását.

6. A szavazásoknál a pluralitás eltörlését.

Ezeket a követeléseket memorandumba foglalják s a következő vasárnapon nagy monstrektildobás útján fogják átadni a kormánybiztosnak és a polgármesternek.

Sürgős fölterjesztésben megkeresik a pénzügyminisztert, hogy az 1918. évi I. törvényeket helyeztesse hatályon kívül, mert az csak a korrupció terjesztésére alkalmas, egyben pedig törölje, illetőleg szüntesse meg az e törvény alapján indított összes eljárásokat. Erre különben sürgős átiratban a pénzügyigazgatóságot is fölkerik.

Siket Traján elbucsuzott tisztviselőitől.

Kétszázötven tagu küldöttség a főigazgatónál.

Felajthetetlenül impozáns keretek közt elbucsuzott el a nagyváradai postaigazgatóság tisztviselőikara Siket Traján postafőigazgatótól. Negyvennégy éves lankadatlan munka után senkitől sem kaphatott volna szebb elismerést Siket Traján, mint saját tisztviselőitől, akik mintegy kétszázötvenen jöttek össze, hogy nyugdíjazása alkalmával elbucsúzzanak tőle.

A postatisztek és altisztek a nagy tanácskozási teremben gyűltek össze, ahol a távozó főigazgatót rendkívül meleg és megható hangon Szűcs József helyettes igazgató üdvözölte. Az ünnepélyes búcsúvételre dr. Nemlacher Bédog posta és táv. tanácsos és Buzáth Elemér műszaki főfelügyelő hívták meg Siket Trajánt.

Szűcs József lendületes szavakkal mutatót rá azokra a mértföldkövekre, amelyek Siket Trajának emelkedését jelzik. Hivatkozott a kerület mai virágzó állapotára, a kitünően megszervezett személyzetre, a díszes és kényelmes postapalotákra, szociális ujtásokra, amelyekért mindig hálával fog rá gondolni minden embere. Beszélt a főigazgató emberi jószívéről, amely mindenkin segített és ajtaja tárva nyitva volt a legkisebb kézbesítő előtt is. Kérte Siket Trajánt, hogy a kerület nyolcszáz postahivatala szeretetét és háláját vigye magával, ők pedig ígérik, hogy mindig nagy tisztelettel fognak ró-

megemlékezni és békés, megelégedett éveket kívánnak neki a jól megérdemelt nyugalomban.

Siket Traján könyekig meghatva válasszolt:

— Elvonul most előttem — mondotta — negyvennégy év egész története. Látom magamat annak a parányi lánknak az állatásánál, amelyet ma magyar postának neveznek. Ezt a kicsi lánkát 1867 ig nőni sem engedték az osztrákok, üres fiókokat, elárvult, rideg helyiségeket hagytak ránk. És mi ez előtt 50 évvel odaálltunk fiatalos lelkesedéssel a magyar posta bölcsőjéhez, levortuk róla azokat a béklyókat, amelyeket a 67-iki törvények raktak rá s a nagy Baross alatt 1886 ban hatalmas lendülettel talpra állítottuk az önálló magyar postát.

Ekkor vette vállaira a magyar postát a magyar tetterő, munkakedv és felvitte arra a magaslatra, amely előtt ma tisztelettel hajol meg az egész világ. Az osztrákok zokon vették ezt az imponáló fejlődést és ahol csak lehetett, a maguk javára írták. Generáldirektor Ritter von Kamler annak idején Bécsben, ahol mint a magyar postabizottság vezetője vettem részt, egy pohárköszöntőjében éltette a Hamupipókéból lett magyar postát és azt mondotta: el kell ismerni, hogy a magyar posta hihetetlenül megnőtt az osztrák posta emelől.

— Válaszomban tiltakoztam ez ellen a beállítás ellen. Csak addig volt a magyar posta jelentéktelen, amíg közös szabályok szerint élt. És akkor nőtt meg, amikor fel-

szabadult. Igaz, hogy akkor postavezérünk Heim volt, technikai főnökök Falschmidt a számvevőségi főnök Schmiedt, aligazgató Kupferschmidt, nevű emberek voltak, de ezeket mind a magyar géniusz vezette s Kamler hiába hivatkozott ezekre a németekre, a postánk igaz-örig magyar intézmény lett.

— Ebben szerény részem van nekem is és most, 44 év határán boldogan és büszkén távozom ebből a megtisztelő pozícióból. Ez a tisztviselőkar azine java a magyar szadalomnak. Ma egy lelkes tömeg áll itt előttem s valamikor ez a postaigazgatóság egy igazgatóból, egy titkárból, két főügyéből és egy fogalmazóból, a számvevőség egy számvizsgálóból, két számtisztből, egy pénztárnokból, egy ellenőrből, a hivatal pedig

egy főnökből és 9 tisztből állott. Ez a lelkes munkástömeg a szívemhez nőtt, a postának éitem egészen, ne csodálkozzatok tehát, ha meghatódok ebben a komoly pillanatban, amikor itt hagylak benneteket.

A közvetlen hangú beszéd után meleg kézsorítással bucsuzott el Siket Traján volt munkatársaitól.

Tegnap érkezett meg Siket Trajánhoz a miniszter leirata, amelyben többek közt ezeket mondja a miniszter:

— Amidőn Máltórágódit ezennel a szolgálati kötelezettségek alól fölmentem, értizedeiken át teljesített kiváló és eredményekben gazdag szolgálataiért meleg elismerésemet fejezem ki.

A birtokreformra vonatkozó néptörvény a napokban megjelenik.

A kormány egyhangulag elfogadta a javaslatot.

Budapest, február 3. (Saját tudósítónktól.) A népkormány letárgyalta és elfogadta a birtokpolitikai reform törvényjavaslatát. A miniszterek között az alapelvekre nézve tisztázásra nem volt szükség, a minisztertanács az egyes szakaszokat egyhangulag szavazta meg.

A reform végrehajtására vonatkozó néptörvény előreláthatólag szerdán vagy csütörtöknön jelenik meg, amely azonban nem lesz egészen teljes, a reform pénzügyi részleteit nem foglalja magában. A javaslat így is hatvan

szakaszból áll s főbb rendelkezései ezek:

Minden husz katasztrális holdnál kevesebb földdel bíró gazdának joga van a helyi viszonyoknak megfelelő családi birtokra. A birtokmegváltási ára gyanánt a föld 1913. évi árát fogadták el. A birtokrendezés végrehajtását az erre a célra alakítandó tanácsok végzik. A kisbirtokok nagysága öt-husz hold között lesz, a birtok maximuma ötszáz hold, a középbirtok nem haladhatja meg a kétszáz holdat, de ezt csak okleveles gazdák kaphatják.

Románia a Bánságot, Erdélyt, Bukovinát, Besszarábiát és Dobrudzsát követeli.

Budapest, febr. 3. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Bratianu, aki pénteken a Bánságot követelte Románia számára, tegnap bejelentette, hogy Románia még milyen területeket követel. E szerint Romániának meg kell kapnia még Bukovinát, Besszarábiát, Erdélyt és Dobrudzsát.

Abban a feltevésben, hogy a területek sorsát a konferencia fogja szabályozni, Bratianu a Bánátnak és Erdélynek a szövetséges csapatokkal való megszállását követelte a boisevizmus terjedésének megakadályozása céljából.

Az osztrák-magyar bank utolsó közgyűlése.

Cseh kritika a jegybankról. Harmincöt és félmilliárd bankjegyforgalom.

Budapest, február 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az osztrák-magyar bank ma délelőlt tartotta az évi rendes közgyűlést és ez volt a közös bank utolsó közgyűlése.

A közgyűlésen a csehek nagy botrányt rendeztek, dr Polesovszki bécsi ügyvéd a cseh részvényesek nevében cseh nyelven kezdett beszélni, amit az osztrák németek megakadályozni próbáltak, amiből nagy lármá, fűlsüketítő zaj keletkezett.

Végül dr Polesovszky mégis szóhoz jutott és kijelentette, hogy a csehek a bank gondolkodásáért nem vállalják a felelősséget. Hosszu fejtegetést olvas fel, melyben bizonyítja, hogy az osztrák magyar bank helyzete a legteljesebb mértékben aggasztó.

A bankjegyforgalom két és fél milliárdról harmincöt és fél milliárdra emelkedett, az aranykészlet ezerháromszázhatvan két milliárdról háromszáznegy-

venkét millióra olvadt össze, a fedezetlen bankjegyek örült tömegben csinálódnak.

A volt monarchiának százhat milliárd hadiadóssága van, amelyből egyedül Magyarországra harmincöt milliárd esik.

A csehek a felelősség alól kivonják magukat, mert a jegybank közönséges nyolcadüzemmé vált.

Ezután az osztrák németek nevében dr Stolper szólalt fel. Elutasítja azt a szándé-ot, hogy az osztrákok egyedül viseljék a felelősséget. A hadikölcsönöket az osztrák szociáldemokraták leszavazták, ugyanakkor a csehek, lengyelek, ukránok, sőt a dél szlávok is megszavazták. Az osztrák-németiség tíz millió kis nép, de csatlakozik a hetvenöt millió nagynemetséghez, amely nem fogja elveszíteni a hitét.

A csehek ezután kivonultak s a gyűlés náluk nélkül választotta meg a főtanácsot.

Külön hivatalt állítanak az árdrágítók ellen.

Kiutasítják az idegeneket.

Az ármegállapító bizottság egyik legutóbbi ülésén dr Katz Lipót az árdrágítók leszerelésére tett indítványt, amelyben javasolta, hogy az árdrágítás megakadályozására külön detektívcsoporthat állítson fel a rendőrség. Ez a terv most megvalósul.

Mindenki, aki csak egy kicsit ismeri a nagyváradai zugkereskedőket, tudja, hogy a kávéházi asztalok mellett óriási élelmiszerüzleteket lehet kötni. Ilyenkor kerülnek egyik kézből a másikba a dugott cukor, liszt, zsír és egyéb készletek, amelyek sokszor hónapokig vándorolnak, amíg a szegény fogyasztók asztalára jutnak. Különösen a bevándorolt idegenek, akik lelketlenül, minden más szempontot mellőzve, csak a horribilis haszonért, a gyors meggazdagodásért üzik ezt az emberietlen foglalkozást — tesszik azt, hogy egy egy cikket csak maximális áron 500—1000 százalékkal felül lehet beszerezni. Azért nincs a hatósági üzletekben sokszor hetekig semmiféle áru, mert dugott pincékben, titkos raktárakban őrzik a hiénák.

Dr Katz Béla kormánybiztos főispán tegnap elrendelte, hogy az ármegállapító bizottságban elhangzott és elfogadott indítványt a rendőrség valósítsa meg. A rendelet értelmében a rendőrség felállít egy detektív csoportot, amely a kávéházak apró zugbörzseit fogja figyelemmel kísélni és helió pillanatban leszerelni. Így sok rejtett áru kerül majd közhasználatra és ártalmatlanná lesznek téve a legveszedelmesebb árdrágítók, a lánckereskedők is.

Ezzel kapcsolatosan felállít a rendőrség egy idegeneket ellenőrző hivatalt is, amelynek feladata lesz eltávolítani az alkalmatlan bejöttöket, akik csak a harcstérről visszatértek elől foglalják el a lakásokat. Természetesen hurokra került árdrágítók is, ha idegenek, azonnal kényszerutólevelet kapnak. Az árdrágítókat különben a legsúlyosabban fogja büntetni a rendőrbizottság, nem két-háromszáz, meg ezer koronával, hanem börtönbüntetéssel.

A két hivatal rövidesen megkezdí munkáját.

Nem lesz installáció.

Dr Ágoston Péter belügyminiszteri államtitkár tegnap délután telefonon értesítette Katz Béla kormánybiztos főispánt, hogy kinevezése a ma megjelenő hivatalos lapban fog szerepelni, de a kinevezési okmányokat a miniszterium már elküldte Nagyváradra.

A főispáni beiktatás híre szerint teljesen elmarad installáció helyett dr Katz Béla egyszerűen aláírja a fogadalom mintát és aláírva felküldi a belügyminiszteriumba. A nyilvános eskütétel elmaradásának főoka az, hogy a törvényhatóság megszűnt és nincsen olyan hivatalos fórum, amely az új kormánybiztosról az esküt kivége.

A vasut, posta, táviró és telefon-tarifák felemelése.

Budapest, febr. 3. (Saját tud. táv.) Hír szerint a kormány tervbe vette, hogy a vasut, posta, táviró és telefon-tarifát a legközelebbi időben felemeli.

Kommunizálják a Tisza uradalmat. A Nemzeti Tanács békéltető-bizottságokat állít fel.

A közeledő tavaszi vetések előtt mind jobban elharapódik a vármegyében a föld önkényes bérbevétele. A Nemzeti Tanács hoz naponta érkeznek olyan jelentések, amelyek a nép türelmetlenségét tükrözik vissza és a föld bérbevétele önkényes alapon adják meg. Ez indította a Nemzeti Tanácsot arra a elhatározásra, hogy a kiéleződött hangulat lecsillapítására *békéltető agrár bizottságokat* alakít.

Ebbe a bizottságba beválasztják a földnélküliek delegáltjait, a tulajdonosok képviselőit és a nemzeti tanácsok vezető embereit. Céjük az lesz, hogy lehetőleg békés megoldásokat teremtsenek, a felmerült súlyos kérdésekben.

A végző impulzust erre a lépésre a Geszten és Mezőgyánban lejátszódott események adták. A két község földnélküli népe hetek óta tárgyalja a kúzsák körül elterülő több mint négyezer hold föld sorsát. Ez képezi a Tisza István-féle birtokok magvát. A tanácskozó földnélküliek megállapodtak abban, hogy tavaszra albérletbe veszik Lakatos Albert bérletől a földeket. Egy deputáció ezt tudomására is hozta Lakatosnak, akitől az albérletet ideiglenesen kérték. Addig, míg a földek közös megművelésére törvényes intézkedés érkezik.

Lakatos Albert azonban elutasító nyilatkozatot tett, kijelentette, hogy a földeket albérletbe nem adja.

Erre a földnélküliek felkeresték báró Radvánszky Béla doktort, a Tisza család jelenlegi jogi képviselőjét és előtte megismertették határozatukat.

Báró Radvánszky nem ellenezte a földek albérletét, kijelentette, hogy ez elé akadályokat nem gördít.

Báró Radvánszky válaszával meggyugvással vették tudomásul, azonban Lakatos ellenkezésén újra hajótörést szenvedett az albérlet terve. Nevezetesen a bérlő ragaszkodott szerződéses jogához és az albérletbe csak úgy volt hajlandó belemonni, ha a Tisza birtokokból részére megfelelő más földeket hasitansk ki.

A földnélküliek nem akceptálták ezt a nézetet. Arra való hivatkozással, hogy tavasszal a földek megművelésük és bevetésük miatt maradnak,

vasárnap tartott nagyarányú népgyűlésen elhatározták, hogy akár kap Lakatos más földeket, akár nem — a tavaszi szántásokat már a felosztott földeken végzik és életbe léptetik egyoldalúlag az albérletet.

Ezt a döntésüket tudomására hozták az ottani nemzeti tanácsnak s most a megyei tanács veszi kezébe az ügyet. A Nemzeti Tanács reméli, hogy a békéltető agrár-bizottság simán el fogja intézni a kéleztett kérdést.

Nincs szén a tüdőszanatóriumnak.

— Levél a szerkesztőhöz. —

A Nagyváradi tüdővész ellen védekező egyesület a nemzetgyilkoló veszedelem: a tüdővész csökkentésére alakult.

Leves emberbarátok, a jótékony szívű adakozók nagy áldozatkészségével létesítette az egyesület a nagyváradi hegyen a tüdőszanatóriumot, mely már a háború előtt száz és száz szegény tüdőbetegnek nyújtott enyhülést és gyógyulást, a háború hosszú éveiben pedig beteg katonák nyertek benne ápolást.

Most már vége a háborúnak, amely sajnos, óriási mérvben megszorította a tüdőbeteg számát. Már hónapokkal ezelőtt felszabadult a szanatórium a katonaságtól, tehát meg lehetne, sőt meg kellene nyitni. És ma is ott áll az emberiség szenvedésének enyhítésére épített szanatórium.

Miért? Mint a lapokban olvasom, azok okból, — szinte szégyenlősen leírni — mert nincs a fűtéshez szükséges szén.

Hát szabadna ilyenek előfordulni?

Két vagon szenen mulik, hogy száz szegény beteg ne nyerjen gyógyítást és enyhülést?

Nagyváradon, egy modern városban lehet-e, hogy száz beteg, roncsolt tüdejű ember életének napjai megrövidüljenek s egy nagy áldozattal és nemes buzgalommal létesített gyógyhely csak azért legyen bezárva, mert nincs szén a kórház fűtésére.

Ha az egyesület nem tud szerezni s a hatóság sem tudja készletéből nélkülözni a két vagon szenet, a hatóságnak kell segítyére szelni az egyesületnek, ha kell, szén-rekvirálással. Két vagon szenet könnyen elő lehetne hozni a pincéből és szénraktárakból, ahol az élelmiszer keilő előrelátással nagyobb, talán még felesleges mennyiségű szenet is még a jobb időkben elraktároztak. Ehez azonban a jó akarat mellett egy kis kemesebb érzés is kell.

Gondolkozunk egy kissé. Nem merő guny és az emberi érzést feikorbácsoló tudat, hogy a fényes és meleg kávéházak, erkölcsös, vagy kevésbé erkölcsös mulatók városában egy tüdőszanatórium be van zárva — szénhiány miatt. Egy olvasó.

Kunfi miniszter Berabe utazott.

Budapest, febr. 3. (Saját tudósítónktól.) Kunfi Zsigmond közoktatásügyi miniszter tegnap este felesége kíséretében a nemzetközi szociáldemokrata kongresszusra Bernbe utazott.

A lakáshivatal újjászervezése. Dr. Katz Béla szombaton délutánra lakásankétot hívott össze, amelyen meg fogják oldani a lakásmizéria nehéz kérdését. Az ankéton részt vesznek a lakáshivatal jelenlegi elnöksége, a rendőrség, az állami építészeti mérnökök, a munkástanács tagjai és más hivatalos szervek. Az ankét valószínűleg dr. Böszörményi Andor ügyvélet, a lakáshivatal elnökét bizza meg az új tervezet elkészítésével. Az új elnök is dr. Böszörményi Andor lesz.

Ellenforradalmi akció Székesfehérvárott. Vád Prohászka püspök ellen.

Budapest, febr. 3. (Saját tudósítónktól.)

Székesfehérvárról jelentik:

Szücs Jenő vármegyei alispán ma közgyűlésre hívta össze a törvényhatósági bizottság tagjait dacára annak, hogy a népkormány tudvalevőleg rendeletben tiltotta meg a képviselőtestületi és törvényhatósági ülések megtartását.

Már hetek óta a legnagyobb titokban nagy agitáció folyt a jelenlegi rendszer és kormány ellen az egész vármegyében. A közgyűlésre ezért nagy számban gyűltek össze az egész megye reakciós elemei, feudális főurak, akik előtt felolvasták a kormány azon rendeletét, hogy 1200 vagon rekvirált gabonát azonnal szolgáltatassanak be.

Szücs Jenő alispán a jelenvoltak helyeslése közben jelentette ki, hogy a mai kormány rendeletének nem engedelmességek, mert a mai kormányt és rendszert törvényesnek nem ismeri el.

Károlyi József gróf, aki a forradalom előtt a megye főispánja volt és aki a forradalom után is maradni akart, de a kor-

mány nem tartotta meg, hasonló értelemben szólalt fel és nyíltan az ellenforradalom élére állott. Kijelentette, hogy a legteljesebb bizalmatlansággal viseltetik a mai kormány iránt, követeli a régi rend visszaállítását, a régi képviselőház összehívását és a volt hadsereg visszaállítását.

Kövess Emil kormánybiztos, akit a forradalmi kormány nevezett ki, de akinek felmentése már napokkal ezelőtt megtörtént, hasonló értelemben szólalt fel, mire az egész közgyűlés meilé állt.

Megállapítást nyert, hogy a közgyűlést megelőzőleg az ellenforradalmárok hetek óta szervezkedtek, állítólag a papok a szószékről beszéltek a szociálisták ellen és Prohászka Otokár püspök titkos pártortelvében izgatott a szociálisták és a mai rendszer ellen.

Az eseményeknek folytatása lesz, mert a Munkástanács és Katonatanács kedre nagygyűlést hívott össze, amelyen a megye gyűlésén kipattant ellenforradalmi puccsal fog foglalkozni.

A Bánátot felosztják Szerbia és Románia között.

Budapest, február 3. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: A bánáti kérdést úgy rendezték, hogy Szerbia valószínűleg meg fogja kapni a Bánátnak azt a részét, amely a Dunától északra a temesvári vasutvonalig terjed, a Bánát többi része Romániának jut. Románia hír szerint hajlandó Szerbiának különös stratégiai biztosítékot adni a Bánátnak arra a részére nézve, amely Belgrád előtt terül el.

HIREK

A Népszövetségi műkedvelő gárda első szereplése.

Zsuffolt terem előtt folyt le a Népszövetségi műkedvelői gárda kabarédélutánja. Amit adtak, az mind elsőrangú volt. Az egyes számokat konferáló Szekernyés Anus elmesziporkái szinte magukkal ragadták a publikumot, mely elragadtatva tapsolt, mikor saját maga számát konferálta. A tánc résztvevőit többször is kitapsolták. Varga Marci és Székely Irén pompás dolgot kreáltak. Berengi Béla játéka fellümulja a dilettantizmus határát. Tehetségét pompásan érvényesítette. A többi szereplők, Balassa György, Czékus Mariska, Kiss Marianna, Bednár János, Molnár Ilonka, Keller Géza, közreműködésével a műkedvelői gárda további fejlődésére igazán kíváncsiak vagyunk, mert amit vasárnap produkáltak, minden téren oly kiváló volt, hogy ilyen gárdának feloszlania rem szabad. Akik ott voltunk akkor a Kath. Kőr hatalma, de zsuffolásig telt Szt László-teremben, mind egy óhajjal hagyta el a termet: Mielőbbi viszonylatásra.

Természetes, hogy ily előadás után a táncot vígan vopta az iljutag a zárórág kitűnő cigánymuzsika mellett.

* A Kath. Kőr mai vetítő estéje. Ujból felhívjuk a közönség figyelmét a mai előadásra, mely szokás szerint este 5 órakor kezdődik a diszteremben. Pompás, élethű, színes képekben fog elvonulni a szemlélő előtt a Balaton sok bájos részlete Siófoktól Keszthelyig, tájképek, halászlát, falusi, városi, fürdőjelenetek, különösen pompásan sikerült napsütötte vagy holdvilág ezüst fényében csillogó vízi képek, a Balaton minden pillanatban változó tükré. A képekhez Gézy József dr. theol. tanár fog rövid magyarázatokat fűzni.

* Siket Traján bucsuja. A távozó postafőigazgató meleg hangon vett bucsút a város és a vármegye társadalmától, közhivataloktól, törvényhatóságoktól és a sajtótól. A Tiszántúli szerkesztősége a következő sorokat kapta:

A Tiszántúli tekintetes szerkesztőségének Nagyvárada. A kereskedelmi miniszter ur 1919. január hó 27-én 116703-16-1918. sz. z. kelt rendeletével engem saját kérelmemre az igazgatósági kerület vezetése alól felmenteni s véglegesen nyugalmomba helyezni méltóztatott. Amidőn erről szerkesztő urat értesíteni szerencsém van, engedje meg, hogy 12 évi igazgatói működésem alatt mindenkor hálásan tapasztalt szíves előzékenységét és meleg támogatását tiszta szívből megköszönjem s arra kérem, hogy meggyabcsúlt jóir dulatát tartsa fenn a majdani utódom s a vezetésem alatt volt igazgatóság személyzete számára is. Fogadja szerkesztő ur kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Nagyvárada, 1919. január hó 31. Siket Traján, magyar posta- és távirás főigazgató.

* Halálozás. Ocskó István a Léderer és Kálmán gyár munkavezetője, életének 60 ik, boldog házasságának 30 ik évében, a szentesiek ájtatos fekvétele után elhunyt. Temetése kedden d. u. 3 órakor lesz a Gyár-utcai gyászháztól.

* Eljegyzés. Schüch Dezső eljegyezte Schmak Erzsikét. (Minden külön értesítés helyett.)

* Leszerelt tiszték gyűlése. A Leszerelt Tartalékos Tiszték és Szellemi Munkások Egyesületének végrehajtó bizottsága ma délután 6 órakor az Emke kávéház külön helyiségében rendkívül fontos ügyben ülést tart.

* Lakáshivatal ügyrendje. Tekintettel a lakáshivatal rendkívül felszaporodott teendőire, a hivatal kénytelen a magánfelekkel való érintkezést korlátozni Február hó 1-től kezdve a lakáshivatal magánfeleket csak hétköznap 8-tól 11-ig fogad. A korlátozás a tárgyalásokat nem érinti. Lakáshivatali elnök.

* Halálozás. Osv. Szilassy Andrásné sz. Gant Johanna, élete 73. évében elhunyt. Temetése ma, február 4-én délelőtt 11 órakor lesz a Balassa tér 5 sz. házból.

* Torma Lajos meghalt. Biharmegye egy régi alakja hunyt el: csicsokeresztúri Torma Lajos vasárnap 68 éves korában Nagyváradon meghalt. Torma Lajos mint gazdag földbirtokos, a múlt század második felében nagy szerepet játszott Biharmegye és Nagyvárad politikai és társadalmi életében. Intim, benső barátja volt Tisza Kál mánnak is. Később visszavonulva élt Nagyváradon. Aig járt más helyre, mint a Biharmegyei Kaszinóba. Temetése ma, kedden február 4-én délelőtt 10 órakor lesz a biharmegyei köztemetőből.

* Ipartestületi közlemények. Értesítem a testület kötelekbe tartozó összes azon sűtőiparosokat, a kik a vasárnap tartott szervezkedő gyűlésen meg nem jelentek, az ipartestület hivatalában saját érdeklükben, f. hó 4-én, azaz kedden d. u. 6 órakor fontos ügyben okveilen megjelenni sziveskedjenek. Holdy Sándor iparos tanács elnök.

* A rokkant cipészek bőrt kapnak. A készbőrközpont (Magyar Bőrbeszerezési részvénytársaság V. Dorottya-u. 8) minden rokkantnak, aki rokkantságát és iparüzemi jogát megfelelően (rokkantkönyv és iparigazolvány) igazolja, néla személyesen vagy megbízott útján jelentkezik 10 kilogramm talpbőrt és megfelelő mennyiségű mellékanyagot utal ki, amelyet a rokkantnak kell ki fizetnie és elszállítania. A hozzávaló fonalat és cipészecernát a Népruházási Bizottság cipőosztálya (V. Aulich-utca 8. szám) utalja ki.

* Házasság. Bardon Ferenc pléb. építész és Szödényi Ima Mária f. hó 2-án házasságot kötöttek. A polgári házasságkötés után az egyházi esketést Imrik S. Zoltán t. b. kanonok, esperes plébános végezte s lendületes beszédet intézett az új párhoz.

* Esküvő. Biley Miczi és Nagyari Mihály február hó 2-án tartották esküvőjüket.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegszálak
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

* Eljegyzés. Kmezz Lajos műkedvelő iparos bájos leányát Honkát eljegyezte Fleisz Mihály Nagyvárad Minden külön értesítés helyett.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Majd a Vica.
Szerda: Majd a Vica.
Csütörtök: Árva László.
Péntek: Méd.
Szombat délután: Mágnás Miska.
Szombat este: Ördög.
Vasárnap délután: Nebántsvirág.
Vasárnap este: Görög sabszolg.
(Repriz)

Majd a Vica.

— Premier. —

Ezt a vigjátékot sűrűn tartják operett-szízetek, a humor és szarkazmus néha lendülettel neki-neki árad s mikor az ember legjobban élvezi, az egész jelenet szétpattan egy gáborandori szellemességben. A darabot ezek a talpraesett ötletek állandóan visszatérleik a lampionos ligeti tóra, ahol a pesti nép mulat. Pedig a vigjáték gerince egy csipős ostor, amelyet Zozó, az operett primadonna hátán próbál ki Gábor Andor. Tiszta szatírának szánta s olyan komoly szándékkal fogott hozzá a figurák jellemzéséhez, mintha Moher szelleme lebegne volna iróasztala fölött.

Ezt a mély tónust az angléán pap (Szigeti) és amerikai ezredes (Stoll) figurálásban sikerült leginkább megőriznie. A két nevelő vitatkozása még a rutinizott közhelyek mellett is nagyon élvezetes. Szigeti és Stoll mint egy ducttel játszották meg ezt s egy pillanatra sem felejtjük el a nézőtérén, hogy a színpadon két öntudatos művész dolgozik. Nagy és szinte sikerük volt.

G. Polgár Mariska legkitűnőbb szerepek közé sorozhatja a Vica szerepét. Őde, esilógó és meleg volt, finom és hódító, határa és versengésre tüzelte maga körött az egész színházat. Bizonyára elkerülte figyelmét azonban az a rusztikus ötlet, amelyet Gábor az asszonyról és a férri orráról mond. Kérjük, hogy dobassa ki a szerepből.

Partnere Gról László volt, az elegáns dandy és fiatal vivő, aki megakad a raffinált, de romantikus szobalány hálojában. Úgyes és szimpatikus alakot állított be. Váradi Lajos egy ripacs tenoristát játszott, egy szavaló halottat, aki már igazán rekvizitum lehetne. Ezt a fájdalmas régiséget kár volt feltámasztani, remélhetőleg kipusztult már a vidéki truppok közül még Rontón is. Zozó alakjával akart legerősebben Gábor bevilágítani abba az életbe, amelyben alakjai mozognak. A kicsit jó, kicsit rossz, érzékeny és számító, hű és önfeláldozó, szerény és hősködő, álmodozó és erőszakos ripacsok közé, akik a világ előtt is úgy játszanak, mintha reflektor ragyogná körül őket az utcán is. H. Kőrösy Jucinak igen szerencsésen sikerült ezt a négy centiméter kaliberű primadonnát a színpadra hozni.

A többi szereplő közül Madas István őrizte meg igen jól a nivót egész estén át.

Ács László királyt Gróf László adja a csütörtöki előadásán is. Gazdy, Polgár, Jósika, Vársdi, Stoll, Békófi, Madas, Harsányi és Deák játssza a többi szerepeket; — az udvari bolond tragikomikus szerepét szintén is Szigeti Jenő adja.

Médi. Péteken este ismétlik meg a Médi előadását Aggházyval a címszerepben. Aggházyt kívül Horváth Nusi és Jósika Mici, Gróf, Madas, Stoll és Szigeti Jenő játsszák régi szerepeiket.

Görög rabszoiga vasárnap este szerepel a műsorban Békófi Lajos gondos rendezésében. A vezetőszerpekben Aggházy, Tóthné, Tamás, Stoll és Szigeti szórakoztatják majd a közönséget.

Ördög. Moinár Ferenc híres vígjátékának felújítása szombat este lesz. A címszerepét Harsányi Miklós alakítja.

Mágnás Miskát mérsékelt helyárral szombaton délután játssza el az énekes szerepét.

MOZI.

Bob herceg Vigadó-moziban. Bob urfi hajl... A mai generáció nem ismerte a kilencvenes évek legkedvesebb, legdivatósabb operettjét, a gyönyörű Bob herceget, Muzsika és Martos divatos, világjáró darabját, amely érthetetlenül letűnt a színpadokról. A népszerű operett Fedák Sárinak és az őszes szubretteknak alkalmat adott a hódító sikerekre s a Bob előadásokat el se lehetett képzelni virágos nélkül. Igen érdekes munkát végzett az a kiadó filmgyár, amely most új életre szította a felejthetetlen, szépséges magyar operettet, amelynek filmfelvétele rendkívül sikerült technikai alkotás. A fényes művet ma hozzá színe a Vigadó-mozgósínpad.

Tömörkény film az Urániában. Az elhunyt nagy író, Tömörkény István egyik megragadó, finom és mély megfigyelése a Barlanglakók. A filmrendező régi kedves gondolata volt, hogy a Barlanglakókat filmre tegyék amit nagy áldozattal tett lehetővé a legelőkelőbb magyar filmgyárak egyike. A drága Tömörkény írásból nagyszerű film lett, amit két napi előadás jogával szerzett meg az Uránia. A Barlanglakók ma és holnap kerül színpadra.

Maria Orska az Apollóban. Európa egyik legnagyobb táncosnője, Loye Foulier és Cleo de Merode világhírűek örököse, a csodálatos szépségű, graciózus orosz ballarina: Maria Orska játssza a főszerepét az Apolló mai filmat attrakciójának, a Fekete táncosnőnek. Előrangú artistadráma ez s a legbravurósabb felvételek sorából való. A műsor többi száma is csupa figyelemreméltó újdonság.

URÁNIA mozgószínház	4-én Barlanglakók. Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
VIGADÓ mozgószínház	4-én Bob herceg. Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
APOLLÓ mozgószínház	4-én Fekete táncosnő. Hétköznap 1/24, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen. Névtelen levelek közlésére nem vagyunk kaphatók. Tessék aláírni és a bizonyítékokat rendelkezésre bocsátani.

Főszerkesztő: **FOLLMANN GÉZA.** A szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**
Kiadótalajtudós: **Szent László-nyomda r.-t.**

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonőket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Hirdetmény.

A Tátray Sándor féle lakatos, vízvezeték és villanyberendező r. t. közlése, hogy az 1919. január 27-én megtartott rendes közgyűlésén a társaság feloszlását határozta el s felszámolói Tátray Sándort, a részvénytársaság eddigi igazgatóját bizta meg.

Felhívja ezért a társaság hitelezőit, hogy követeléseiket a jelen hirdetmény harmadszori közlésétől számított 6 hó alatt jelentsék be, illetoleg érvényesítsék.

Tátray Sándor-féle

lakatos, vízvezeték és villanyberendező r. t. felszámolásban.

Mocsáry Sándor

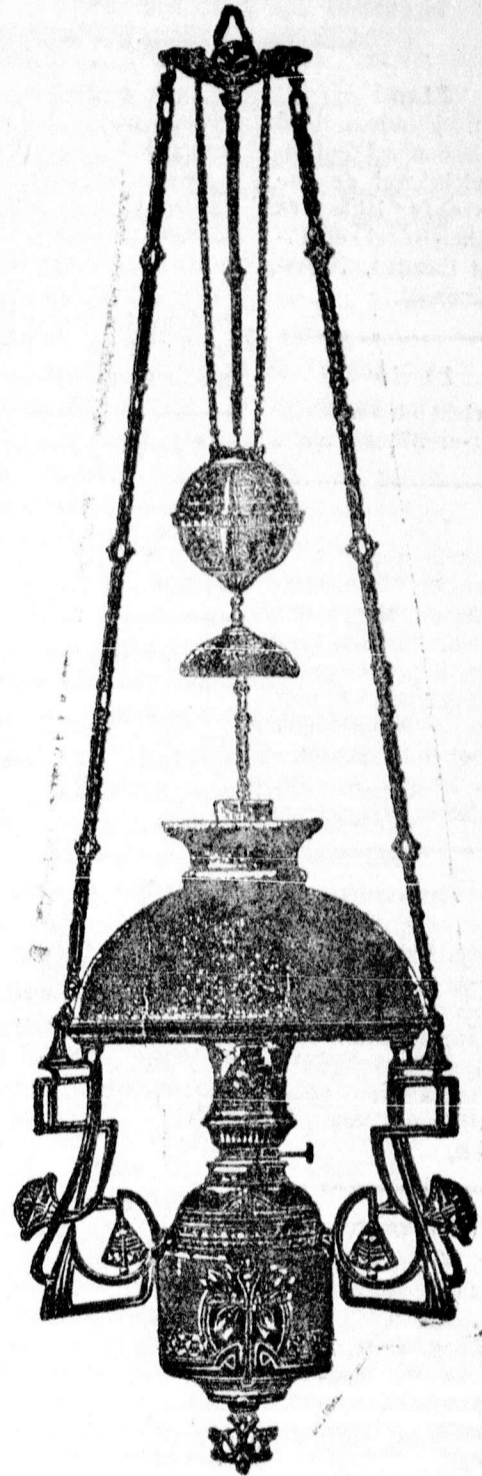
törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékészterelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:
Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:
Szent János-u. 22. Telefon 532

Heti árjegyzék

- Szines ebédidőkészlet aranyozással 12 személyre 300.—
- Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re 160.—
- Függőlámpa teljesen felszerelve 80.—
- Majolika vízeskancsó szines . . . 20.—
- Majolika virágváza szines virággal 15.—
- Majolika cukordoboz sz. virággal 15.—
- Petroleum asztali lámpa nikkelt, felszerelve 40.—
- Majolika dohánytartó sz: virággal 15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.
Eladás nagyban és kicsinyben.
Képkerekezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmű-árak, ezüstárak, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Eladó
teljesen jókarban levő ház Élesden a Fő-utcán üzlethelyiséggel és három szobás lakás és mellékkel. Értekezni Élesden, Kresmer Jánosnál.

Eladó
egy ebédlő-berendezés. Kórház-u. 37. sz. alatt.

Likőr
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentilák. Törköly, Szilvium, Seprő, Cognac-ivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Tavaszi
szappanok, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, miltványok ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Viora ártalmas ára 6 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Poloskairtó
Minden biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtóra. Kis üveg 4 K, közepűveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Cipészeknek!

1 kgr. la. buzacseriz	— — —	K 19-60
1 kgr. la. aranyeseriz	— — —	K 39-20
1 kgr. la. fojékony „Argos” eseriz	— — —	K 8-—
1 kgr. la. faszeg 2-15 sz.	— — —	K 10-—
1 drb brassói talpráspoly	— — —	K 3-80
1 drb brassói kreszelő	— — —	K 3-30
1 kész. bőrtalpvédő	— — —	K 2-50
1 drb. vaskapta	— — —	K 12-80
1 kész. acél talpvédő	— — —	K —-70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosnyv	— — —	K 6-80
nyagaz zsákvéteínél	— — —	K 6-25

SZERELŐKNEK!

Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz	— — —	K 4-80
100 drb 1/2" csaphoz	— — —	K 6-80
100 drb 3/4" — — —	— — —	K 9-60

Kereskedőknek megfelelő árengedmény!

Postán utánvét mellett.
Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálló épületében
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűzőszállója.
Tisztításokat és átalakításokat vállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészíttetnek.

Autójárat a Félixfürdőbe!

Tudvalevőleg a szénhiány miatt a belényesi vonat — mely a fürdői közönséget hozza — napjában egyszer indul csak másnap reggel szállítja vissza az utasokat.

Hogy a fürdőbe jövő közönségnek ne kelljen lemaradnia a túlszolgált vonatról és meg aznap vissza is térhessen, Váradól a fürdőig autójáratot rendeztem.

A husz személynél fölött befogadó autómobil e hó 12-től kezdve, reggelként 8 óra kor indul a Fekete Sas előtti állomásától és az utasok számához mérten két óránként közlekedik. Kiránduló társaság részére a nap bármely időszakában rendelkezésre áll külön 100 K díjazás mellett.

Viteldij a Félixfürdőig 4 korona!
Fürdőbérlet.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezethez VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitotta meg. Az előbbi üzletek, dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.). Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez s k-k-i anyagi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik a tagok a befizetett összeget kikapják s rájuk eső nyereséget is.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel s k-k-i befizetése arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad befizetést s azokat legmagasabb kamattal kamatoztat.

A tagok a befizetett összeg 1/3-át részleg a szövetkezet felől olcsó kamatra kölcsönözni kaphatnak, mely 3 év alatt fizetendő le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra bármily összeg erejéig.

Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti. Bizalommal kérjük a belépni szándékozók, sziveskedjenek szövetkezetünk helyi egységben részjegyeket jegyezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy annuitásos és kamatozó jelzálogkölcsönöket úgy földekre mint városi bérházakra 15-65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett

minden árfolyam levonás nélkül készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállíttatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.